

El primer Perucho

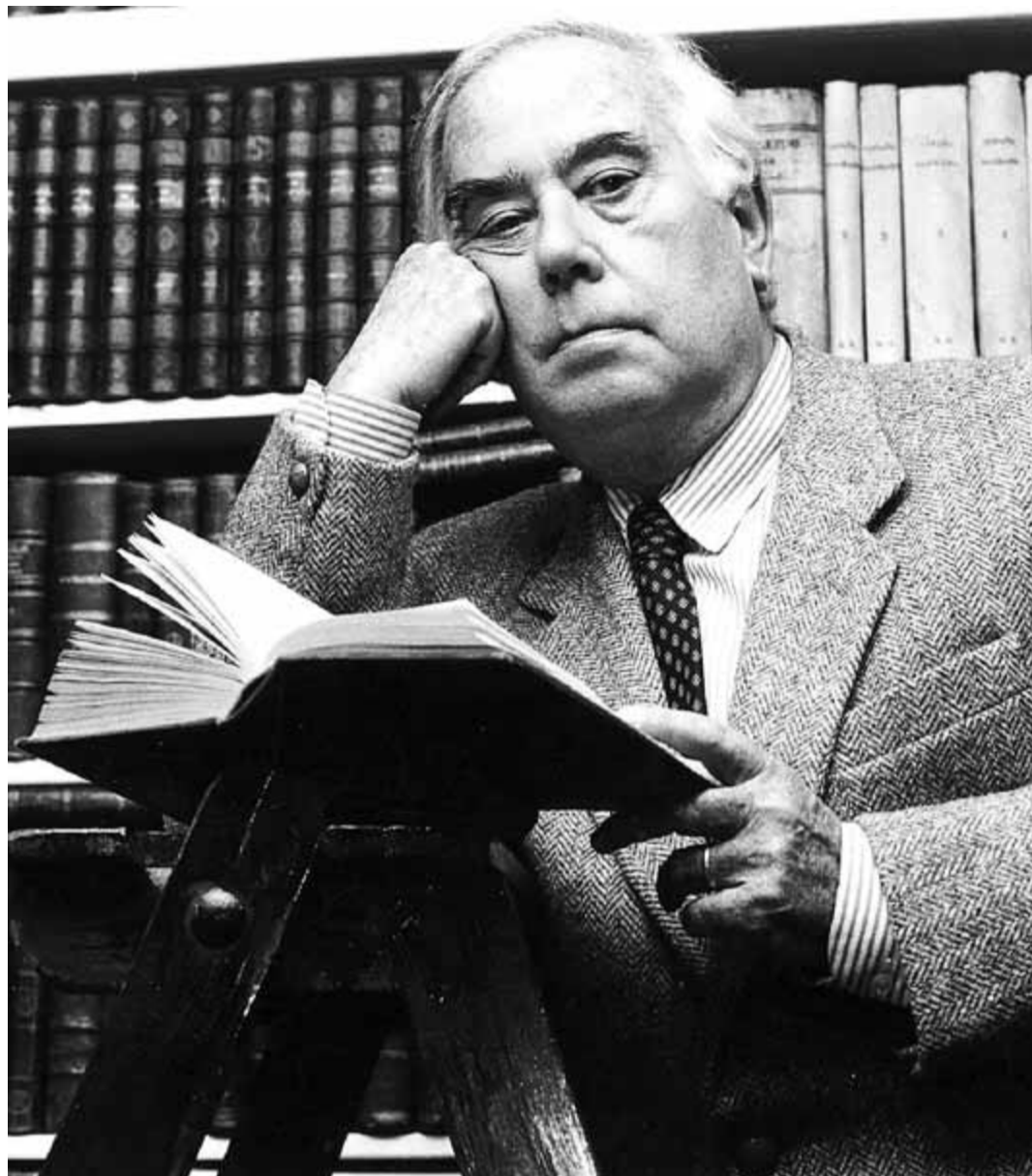
JOAN PERUCHO.
POESIA
1947-1956
Edició i estudi preliminar a cura de Jordi Cervera
Editorial: Meteora
Barcelona, 2013
Pàgines: 152
Preu: 16 euros

Joan Perucho
va ser un autor amb una gran passió pels llibres de bibliòfil. Sota, amb Néstor Luján (esquerra) i Álvaro Cunqueiro (centre) ARXIU

En *Algunes reflexions sobre la meua literatura*, el text proemial de KRTU, el primer llibre de J.V. Foix, l'investigador en poesia escriu: "En publicar, en 1918, les meves primeres proses, un crític il·lustre, per qui sento una profunda afeció, em digué: Per què escriviu això?" La consideració m'ha vingut al cap llegint el suggeridor estudi de Jordi Cervera sobre els primers quatre llibres de poemes de Joan Perucho, que ara Meteora té l'encert de recuperar com un tot clos (cal tenir en compte que, entre l'últim dels títols aplegats aquí, *El país de les meravelles*, i el següent que va publicar Perucho, *Quadern d'Albinyana*, es van escolar vint-i-set anys!). I m'hi ha vingut perquè, en un determinat moment dels seus inicis com a autor líric, Carles Riba va recomanar a Perucho que, "escrivint d'aquella manera, valia més que es busqués un altre ofici". La sentència no enclou cap judici de valor (o, si més no, cap judici de valor negatiu). Tot i que, coneixent les idees poètiques de Riba i les de Perucho, cal pensar que el primer no devia ser pas gaire entusiasta dels versos del segon.

Aquests quatre primers llibres de l'autor són, segons Cervera, força desconeguts. I, en qualsevol cas, són anteriors al nom amb majúscules que es va guanyar Perucho més endavant, un gran nom que havia d'arribar, sobretot, amb la producció novel·lística que arrenca d'aquell llarg silenci que deia més amunt (i amb alguns títols lírics posteriors, com ara el citat *Quadern d'Albinyana* i l'excel·lent *Cendres & Diamants*). Cervera, en el seu estudi, ha defugit la visió i el to acadèmics i ha reflexionat sobre Perucho des de la passió. S'agraeix. Considera que el primer llibre dels reunits aquí, el brevíssim *Sota la sang*, del 1947, ja encapsula l'ànima de Perucho, el més essencial de la seva manera de dir. Jo crec, en canvi, que és més aviat a partir del segon, *Aurora per vosaltres*, de l'any 1951, lliure de certs tics postsimbolistes, de conceptes *marcats* que s'aferraven encara als versos del primer (seda, sospir, sang, marbre, lluna), que trobem un Perucho que, a grans trets, ja s'assembla molt al que serà sempre més. De tota manera, aquella *opera prima* ja apostava fermament per una poesia elegant i burgesa, compartible. Val la pena constatar que els dos últims versos semblen un ressò d'uns altres de molt coneguts de Luis Cernuda, del seu poema *Si el home pudiera decir*: "per intentar la llibertat que ignoro, / la sola llibertat que ara desitjo".

A parer meu, doncs, és a partir del segon llibre que trobem aquell sentit del lirisme pur que sempre batega en l'obra poètica del barceloní, i que ens sorprèn com sorprèn veure sang al palmell d'una mà (*Castell de Tama-*

rit). Aquí hi ha poemes magnífics com ara *El retrat*, que acaba així: "La mort omplí de terra aquella boca", i que tindria no tant una rèplica com una versió diferent (retrats, objectes íntims, pintures, escultures... tot això nodria esplèndidament la poesia de l'autor) en el primer poema de *Quadern d'Albinyana*.

Intertextualitat molt fèrtil

Ja en aquest segon llibre, apunta i s'hi fa créixer l'estil Perucho, però no és fins al tercer, *El mèdium* (1954), que es consolida la fèrtil intertextualitat tan cara al poeta; però una intertextualitat, si se'm permet l'expressió figurada, que no tracta únicament amb textos literaris, sinó amb qualsevol mostra d'art o de la sensibilitat humana. El poema *Les figures de cera* —un pretext molt peruchià, val a dir-ho— n'és un exponent, i *Tres temes de Picasso*. El pretext de la història i dels abandonats, centrat en el tòpic del soldat mort, és una al-

tra de les grates recurrències en aquest títol, i remetria a les més sofisticades mostres de poesia sobre la guerra, de reflexió moral. D'altra banda, poemes com ara *Nit de Sant Joan* donen la mesura d'una poesia del realisme íntim, com se n'ha dit alguna vegada.

Certament, Perucho no era un orfebre de la llengua. Sovint els seus versos grinyolen, i van plens de "donar una besada", de "senyals de tràfic" o d'"estrellar-se", en el sentit de clavar-se una nata. Però, més enllà de totes aquestes relliscades, hi ha sempre un poeta que té el do de la imatge i que creu, encara, en la bellesa. Un poeta savi, enamorat del barroc, com demostra una de les seves composicions més rodones, la immensa natura morta de *Mortui resurgent*, d'*El país de les meravelles*: un viatge per un cementiri, la ciutat dels morts, que comença dient "Contemplo aquesta dolça, macabra podridura" i que, després de fer un viatge imaginari a través de la lacònica informació de làpides i fotografies, acaba així: "Fumo una cigarreta i escupo". A partir, sobretot, d'*El mèdium*, Joan Perucho va practicar una poesia del clam existencial, no gaire distant, malgrat la diferència en la qüestió religiosa, de què escrivia, coetàniament, Jordi Sarsanedas, posem per cas. Una poesia en la qual, manllevant un vers seu, "batega porfidiosament el temps"; d'altra banda, no tan diferent, tampoc, de la que va defensar el seu no gaire admirat Palau i Fabre. El fondo testimoniatge dels versos de l'un i l'altre a vegades mostra expressions similars: "Us deixaré aquests versos: / la sang em sobreviu" (Perucho); "He deixat al paper tota la sang" (Palau i Fabre). Si aquest últim es proclamava alquimista líric, el primer també mereixia tenir-ne el títol. *